

Inspectie SZW

t.a.v. [REDACTED]

Parnassusplein 5 – 2511 VX Den Haag

Postbus 90801-2509 LV Den Haag

Datum 29 juli 2021

Betreft Zienswijze brief herinspectie

Geachte [REDACTED]

Onlangs heb ik uw brief over de herinspectie over gevaarlijke stoffen ontvangen. Zoals besproken ontvangt u hierbij de zienswijze van mij als commandant van de eenheid en gemandateerd werkgever. Hiermee reageer ik op de geconstateerde overtredingen en de opgelegde termijnen. Deze zienswijze is opgesteld in samenwerking met de andere geïnspecteerde eenheden, het Coördinatie- en Expertisecentrum Arbeidsomstandigheden en Gezondheid (CEAG) en de Directie Veiligheid.

Allereerst maakt uw brief duidelijk dat de overtredingen uit de initiële inspecties zijn weggenomen, dan wel dat opheffen in uitvoering is. Dit bevestigt dat de inspanningen voor het uitvoeren van de Nadere Inventarisatie Gevaarlijke Stoffen (NIGS), zoals wij het 4-stappenplan van I-SZW noemen, worden erkend en gewaardeerd.

Het is duidelijk dat deze NIGS nog niet volledig is afgerond en daarom wordt deze NIGS door ons verder voortgezet. Hiervoor is eerder intern Defensie een prioritering met bijbehorende beoordelingsmethoden bepaald die neerkomt op het uitvoeren van de stappen 1 en 2 voor achtereenvolgens Chroom-6, CM-1- geëtiketteerde bedrijfsstoffen, lasrook, dieselmotoremissies, industrieel stof en overige geëtiketteerde (bedrijfs)stoffen. We zetten onze inspanningen daarvoor onverminderd voort. Bij de keuze van maatregelen en de borging (stap 3 en 4) hanteert Defensie de arbeidshygiënische strategie met het "STOP-principe", zoals in ons beleid opgenomen.

Voor de volledigheid meld ik dat ons beleid is gericht op "stofvrij" werken en dat daarbij gerichte maatregelen worden opgedragen voor het terugdringen van de blootstelling aan (industrieel) stof dat vrijkomt bij veel van onze onderhoudswerkzaamheden. Daar waar u aangeeft dat

Ministerie van Defensie

**Commando
Luchtstrijdkrachten**
Logistiek Centrum
Woensdrecht
Bureau Adjudant

Locatie

Hoogerheide - Vlb
Woensdrecht
Koolweg 40
Hoogerheide

Postadres

Postbus 8762
4820 BB BREDA
MPC 92A

Contactpersoon

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

www.luchtmacht.nl

Onze referentie

CLSK2021007105

Uw referentie

1906181/21 d.d. 30 juni 2021

Bijlagen

1 – Inhoudelijke reactie per
overtreding

*Bij beantwoording, datum,
onze referentie en onderwerp
vermelden.*

maatregelen van hogere orde genomen dienen te worden dan het gebruik van persoonlijke (adem)bescherming, gebeurt dat dus ook maar redelijkerwijs en binnen de praktische mogelijkheden.

Ministerie van Defensie

**Commando
Luchtstrijdkrachten**
Logistiek Centrum
Woensdrecht
Bureau Adjutant

Defensie hecht belang aan het veilig werken met gevaarlijke stoffen. Defensiebreed worden beleidsmakers en uitvoerende eenheden ondersteund door het CEAG, de interne arbodienst, met een team van ervaren arbeidshygiënist en toxicologen. Bij zowel de Landmacht, Marine als Luchtmacht zijn ervaren arbeidshygiënist aangesteld. Om ook op eenheidsniveau de kennis te vergroten zijn in-company opleidingen tot Middelbaar Arbeidshygiënist gestart. Voor uitvoerend personeel is het volgen van een e-learning veilig werken met Chroom-6 verplicht gesteld.

Datum
29 juli 2021

Onze referentie
CLSK2021

De Defensie Materieel Organisatie (DMO) werkt met extra aangestelde capaciteit succesvol aan het beoordelen en uitfaseren van carcinogene en mutagene (bedrijfs)stoffen. Van de ruim 600 als CM1-gekenmerkte bedrijfsstoffen zijn er inmiddels bijna 300 vervangen en dit proces loopt door. Ook worden steeds meer luchtvaartuigen voorzien van een chroomvrije primer/top-coating en wordt de instroom van gevaarlijke stoffen op materieel beheerst door het stellen van inkoop-eisen met de zogenoemde *List of Banned and Restricted Substances*.

Sinds uw laatste bezoek in 2020 zijn veel inspanningen geleverd door zowel de bezochte eenheden, het CEAG, als de DMO, en dit wordt voortgezet. Op basis van de stappen 1 en 2 van de NIGS worden de stappen 3 en 4 (maatregelen en borgen) uitgevoerd. De constatering die u in uw brief beschrijft en te nemen maatregelen zijn logische vervolgstappen die passen binnen onze aanpak. De meeste constatering zijn immers gebaseerd op de door ons zelf aangeleverde rapporten over de uitgevoerde risicobeoordelingen. Over het algemeen worden de maatregelen zoals opgenomen in uw brief uitgevoerd, deels op decentraal niveau door mij en deels elders in de keten door andere onderdelen van Defensie. U heeft aangegeven dat de private grenswaarde voor inhaleerbaar stof niet voldoet. Deze grenswaarde zal het CEAG, onze interne arbodienst, opnieuw beoordelen om daarna binnen de gestelde termijn op centraal niveau door de Directeur-Generaal Beleid te worden vastgesteld. Daarna zullen de blootstellingsbeoordelingen opnieuw worden gepland en uitgevoerd.

Met deze zienswijze maak ik bezwaar tegen enkele overtredingen en uw eisen tot naleving. Voor de details verwijs ik naar bijlage 1. Bepaalde overtredingen zijn direct gekoppeld aan de methode van beoordelen (stap 2). Intern Defensie voert het CEAG deze risicobeoordelingen uit en daarom heb ik het CEAG om een reactie gevraagd (zie bijlage 2). Daarnaast maak ik bezwaar tegen de opgelegde termijn om de maatregelen te realiseren. Deze termijnen lopen uiteen van zes weken voor het aanpassen van het plan van aanpak tot zes maanden voor het treffen van maatregelen.

Ministerie van Defensie

**Commando
Luchtstrijdkrachten**
Logistiek Centrum
Woensdrecht
Bureau Adjudant

Datum
29 juli 2021

Onze referentie
CLSK2021

Als verantwoordelijke commandant verwerk ik de adviezen van het CEAG en neem ik maatregelen als concrete acties op in het plan van aanpak met reële termijnen. Het beoordelen van de adviezen van CEAG, het uitwerken tot maatregelen in samenhang met Defensiebeleid en het initiëren daarvan, inclusief de doorlooptijd van aanbestedingstrajecten, vergt tijd. Om kwalitatief goede en uitvoerbare maatregelen te treffen is soms meer en soms minder tijd nodig dan de door u gestelde generieke termijnen.

Daarnaast eist u dat bepaalde overtredingen binnen vier of zes maanden worden weggenomen, bijvoorbeeld door het nemen van technische maatregelen. De benodigde additionele beheersmaatregelen zijn zeer uiteenlopend van vorm en inhoud. Deze variëren van infrastructurele maatregelen met een lange termijn investeringsplanning en langdurige veiligheidsbewustzijns initiatieven op de werkvloer, tot relatief simpele ingrepen als het kopen van roetfilters. Bepaalde maatregelen kan ik binnen mijn bevoegdheid realiseren, maar er zijn ook technische en/of infrastructurele maatregelen nodig die buiten mijn directe regelmogelijkheden liggen en daardoor meer tijd vergen. Waar dit aan de orde is, neem ik – in overleg met mijn medezeggenschapscommissie – mitigerende maatregelen om het risico voor het personeel te reduceren tot een aanvaardbaar niveau. Daar waar het noodzakelijk is, neem ik mijn verantwoordelijkheid en zal ik werkzaamheden stilleggen. Tevens wil ik benadrukken dat het bij mijn organisatie gaat om onderhoudswerkzaamheden en niet om productiewerk; bepaalde werkzaamheden met gevaarlijke stoffen vinden slechts incidenteel plaats. Dit gegeven maakt onderdeel uit van onze afwegingen en het redelijkerwijs principe, waar dit mag, toe te passen. Het stellen van een vaste termijn van een aantal maanden om de naleving op orde te hebben, gaat voorbij aan de diversiteit van maatregelen en aan de randvoorwaarden om tot een duurzame borging te komen. Binnen het plan van aanpak zal ik op het niveau van de individuele maatregelen een realistische termijn opnemen.

Tenslotte dank ik u voor de uitgevoerde (her)inspecties en uw constatering. Deze houden ons scherp en zo verhogen we ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid de veiligheid en gezondheid op het werk. Ik zie uw reactie op deze zienswijze tegemoet.

Hoogachtend,

Dir Mat Lee Instand tvs C-LCW

Commodore

Bijlagen:

- 1 – Inhoudelijke reactie per overtreding.
- 2 – Nota van het CEAG over methodes voor blootstellingsbeoordeling..
- 3 – Werkinstructie LCW Beheersmaatregelen hoog- en laagenergetische bewerkingen.
- 4 – Poster Beheersmaatregelen hoog- en laagenergetische bewerkingen.
- 5 – Instructiekaarten Beheersmaatregelen hoog- en laagenergetische bewerkingen.

Ministerie van Defensie

**Commando
Luchtstrijdkrachten**
Logistiek Centrum
Woensdrecht
Bureau Adjudant

Datum
29 juli 2021

Onze referentie
CLSK2021